

Toelichting op artistiek-inhoudelijke uitgangspunten van Renate Zentschnig:

Sinds 2008 ben ik werkzaam als bemiddelaar bij het kunstenaarsinitiatief Soundtrackcity. Om te kunnen beoordelen waarom het voor mij belangrijk was om de switch te maken van theatermaker naar kunstenaar/bemiddelaar is het goed om iets meer te weten over de geschiedenis van mijn beroepspraktijk:

Ik heb gestudeerd aan de Pädagogische Hochschule in Keulen (is vergelijkbaar met de lerarenopleiding in Nederland). Daar heb ik Kunst/Textiele Werkvormen en Duits gestudeerd. In Nederland heb ik aan de UvA Theaterwetenschap gestudeerd. Na mijn afstuderen heb ik enkele jaren als dramaturg gewerkt. Vanaf 1992 ben ik werkzaam als regisseur. In de periode 1992-2000 heb ik zelf een unieke vorm van theater ontwikkeld die zich bewoog op de grens van theater en realiteit. Deze vorm is door mijn vakgenoten 'documentair theater' genoemd. Mijn projecten vonden veelal plaats én op bijzondere locaties én in bijzondere omstandigheden. Bijvoorbeeld in een hammam, op nachtelijke buitenlocaties in Utrecht, tijdens het Maastrichtse carnaval, e.v.a. Ik heb met name gewerkt met mensen afkomstig uit de wereld buiten het theater en maakte in mijn projecten gebruik van hun verhalen en ervaringen. Terugkijkend kun je constateren: Ik liep voor de troepen uit. Nu is 'documentair theater' gemeengoed geworden. Voor mij begon in die tijd het label 'theater' steeds meer te wringen. Omdat mijn manier van werken steeds meer disciplineoverstijgend werd. In 2000 werd ik toegelaten tot DasArts. Ik heb daar gestudeerd bij Ritsaert ten Cate en Monique Toebosch. Ik experimenteerde met nieuwe manieren van werken/nieuwe media om mijn artistieke ideeën vorm te geven. In die tijd had ik mijn eerste ervaringen met de geluidswandeling als beeldende kunstvorm. Dit was voor mij een grote ontdekking. In samenwerking met Justin Bennett heb ik in 2002 mijn eerste geluidswandeling gemaakt op het (toen nog woeste) NDSM-terrein. Mijn ervaringen met dit project waren een eye-opener en aanleiding om mijn werkgebied te verleggen van theater naar beeldende kunst. Ik ben regelmatig samen gaan werken met kunstenaars uit andere disciplines. Ik heb verder geëxperimenteerd met andere media. Bij Dasarts ben ik afgestudeerd met de film 'An apartment in Beirut', die genomineerd werd voor de debuutprijs bij het Nederlands Filmfestival in 2005.

Na Dasarts bleven de artistieke mogelijkheden van het medium geluidswandeling mij aantrekken.

In mijn werk als kunstenaar ga ik altijd op zoek naar het universele door de levens van mijn medemensen te thematiseren: wat zijn hun ervaringen, hoe ervaren ze hun omgeving, hoe verwerven ze een plek. Vroeger koos ik hiervoor een (theater)podium. Nu probeer ik de verhalen te integreren in een nieuw artistiek kader: een stedelijke geluidservaring.

In 2007 kreeg ik de opdracht om een kunstproject te ontwikkelen ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van werkgebouw Het Veem aan de Van Diemenstraat in Amsterdam. Samen met geluidskunstenaar Evelien van den Broek heb ik toen de geluidswandeling 'Van Zeehelden, Veem en Toekomstmuziek' gemaakt. Deze wandeling kreeg zoveel positieve reacties

van vakgenoten én publiek dat ik inzag dat hier onontgonnen artistieke ruimte bestond. Ik besloot om me sterk te maken voor het ontwikkelen van de geluidswandeling als kunstvorm.

Bemiddelaar

Vanaf dit moment was ik niet alleen als kunstenaar, maar ook als bemiddelaar actief. Ik zocht naar een goede structuur waarbinnen ik mijn ambities als bemiddelaar vorm kon geven. Omdat deze structuur nog niet bestond heb ik in 2008 samen met beeldend kunstenaar Michiel Huijsman het kunstenaarsinitiatief Stichting Soundtrackcities (kort: Soundtrackcity) opgericht. Soundtrackcity is ontstaan vanuit mijn behoefte om de creatieve mogelijkheden van de geluidswandeling (soundwalk) als kunstvorm in de praktijk te onderzoeken. Voor dit onderzoek nodig ik kunstenaars uit verschillende disciplines uit om met ons samen te werken. Bij de ontwikkeling van de geluidswandeling koppel ik kunstenaars aan elkaar. Ik gebruik deze werkwijze omdat ik overtuigd ben dat de verschillende disciplines elkaar zullen aanvullen en stimuleren in het onderzoek naar het medium geluidswandeling. Terugkijkend op de afgelopen 5 jaar zie ik dat deze werkwijze goede resultaten heeft opgeleverd. Er zijn nieuwe manieren van werken ontwikkeld en de kunstenaars met wie ik heb gewerkt beoordelen het samenwerken met kunstenaars uit andere disciplines als zeer positief.

Ik zie de geluidswandeling als een zelfstandig kunstvorm met bestaansrecht. Daar maak ik me sterk voor. Om mijn taakopvatting als bemiddelaar duidelijk te maken beschrijf ik hieronder kort drie projecten van Soundtrackcity en mijn rol in de totstandkoming.

1. Soundtrackcity Amsterdam

Met ons eerste project Soundtrackcity Amsterdam wilde ik de geluidswandeling meteen goed op de kaart zetten door een samenhangende serie van acht wandelingen te presenteren. Soundtrackcity Amsterdam ging in première in september 2009. Hiervoor heb ik 15 kunstenaars uit verschillende disciplines uitgenodigd om te werken aan 8 geluidswandelingen. In project was ik verantwoordelijk voor de conceptontwikkeling en de artistieke begeleiding. De opdracht aan de kunstenaars luidde (in het kort) om een geluidswandeling te ontwikkelen langs een bepaalde route door de stad gebruikmakend van verhalen van stedelingen die wonen en werken langs de route. Ik koos acht verschillende locaties in de stad waar actuele stedelijke thema's naar voren kwamen. Thema's als cultuur-natuur, centrum-periferie, arm-rijk, nieuwe wijken, toerisme-bewoners. Ik koos kunstenaars die een relatie hadden met het specifieke gebied en in hun werk blijf hebben gegeven van een (sociaal-maatschappelijke) betrokkenheid bij de openbare ruimte zoals Jeanne van Heeswijk, Justin Bennett, Adriaan Nette, Hannes Wallrafen. Ik koppelde kunstenaars aan elkaar en was verantwoordelijk voor de inhoudelijke begeleiding van de kunstenaars.

De publicatie 'SOUND_TRACK_CITY, 8 geluidswandelingen in Amsterdam' (5 exemplaren van de publicatie zijn bijgevoegd bij onze aanvraag voor de commissie) geeft een beeld van dit eerste project van Soundtrackcity, de betrokken kunstenaars en de verschillende geluidswandelingen.

Naast het maakproces is voor mij het kader waarin de wandelingen worden gepresenteerd van groot belang. Ik vind de toegankelijk en de duurzaamheid van de wandelingen belangrijk.

Eén van de doelstellingen die we voor Soundtrackcity hebben opgesteld is dat we kwalitatief hoogstaande kunstprojecten voor een breed publiek ontwikkelen. Dat betekent voor ons ook dat we de wandelingen voor langere tijd beschikbaar houden en via verschillende kanalen aanbieden (zelfontwikkeld en van derden: via een app, webshop, partnerinstellingen, georganiseerde groepswandelingen).

2. Soundtrackcity Rotterdam (De stad als film)

In 2012 gingen we een samenwerking aan met het IFFR. We ontwikkelden 4 geluidswandelingen op de Kop van Zuid met aansluitend het symposium 'The city as sound' waarin filmmakers, musici, geluidskunstenaars, wetenschappers en cinefielen met elkaar en met het publiek in gesprek gingen over hun ervaringen met de beeldende kracht van geluidswandelen. Sprekers op het seminar waren oa. Justin Bennett, Kees Hin, Raviv Ganchrow en Marcel Cobussen.

Soundtrackcity Rotterdam was nieuwe uitdaging voor mij en mijn onderzoek naar de mogelijkheden van de geluidswandeling. 3 van de 4 geluidswandelingen waren zonder tekst.

De bezoeker van het IFFR werd uitgedaagd om de straat op te gaan om operateur en deelnemer te zijn in zijn eigen film. Een film die niet bestond uit celluloidbeelden of bits en bytes, maar uit de 'echte' fysieke werkelijkheid. Een werkelijkheid die wordt gestuurd en gevormd door de soundtrack die de wandelaar hoorde via de koptelefoon.

Met de nadrukkelijke vraag om gebruik te maken van cinematografische middelen heb ik Katarina Zdjelar & Maziar Afrassiabi, Francisco Lopez, Lee Patterson en Jeroen Stout & Jan-Bas Bollen uitgenodigd om de wandelingen te maken.

3. Uitwisseling Turkije-Nederland

De Mondriaan Stichting bracht mij in 2010 in contact met de Turkse kunstinstelling CUMA uit Istanbul. CUMA was op zoek naar een internationale partner om geluidswandelingen te ontwikkelen. Ik heb voor deze uitwisseling een vernieuwend concept ontwikkeld waarbij de uitwisseling niet vrijblijvend bleef, maar de steden Istanbul en Amsterdam en hun bewoners door middel van vier geluidswandelingen (gemaakt door twee Turkse en twee Nederlands kunstenaars) daadwerkelijk met elkaar werden verbonden. Ik was als kunstenaar in samenwerking met Justin Bennett verantwoordelijk voor het maken van twee geluidswandelingen; 'Ticket to Amsterdam' in Istanbul en 'Ticket to Istanbul' in Amsterdam. De wandeling 'Ticket to Istanbul' was een hit tijdens het Nederland-Turkije jaar in 2012.

Het is mij gelukt om het medium geluidswandeling op de kaart te zetten als zelfstandige kunstvorm binnen het vakgebied. Ik heb veel kunstenaars, publiek en kunstinstellingen weten te interesseren voor de geluidswandeling.

Dat is mooi en dat biedt perspectieven voor nieuwe wegen die we met Soundtrackcity willen inslaan.